

عضو مجلس خبرگان رهبری در نشست «مدل نظام‌سازی قرآن پایه» مطرح کرد

جذب جوانان با نظام‌سازی قرآنی

۲

به مناسبت سوم آذر

سالروز افتتاح مجموعه

فرهنگی واجتماعی «باغ خاتون»

اینجا چراغ خلاقیت روشن است

باغ‌اردوگاه خاتون مشهد وابسته به مرکز امور بانوان و خانواده بنیاد کرامت رضوی، در سوم آذر سال ۱۳۹۷ مطابق با ۱۷ ماه ربیع‌الاول همزمان با ولادت باسعادت پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد مصطفی(ص) و سلاله پاکش حضرت امام جعفر صادق(ع) افتتاح شد. این باغ‌اردوگاه بزرگ، بخشی از باغ ۱۱۴هکتاری امام رضا(ع) واقع در تقاطع چهارراه خیام و بولوار توس است که در اختیار بانوان مشهدی قرار گرفته است. خدمات این اردوگاه به نوآرانه‌ها و خلاقانه‌های بانوان می‌پردازد و به عنوان ...

ناگفته‌هایی درباره مکان قدیمی کتابخانه آستان قدس رضوی

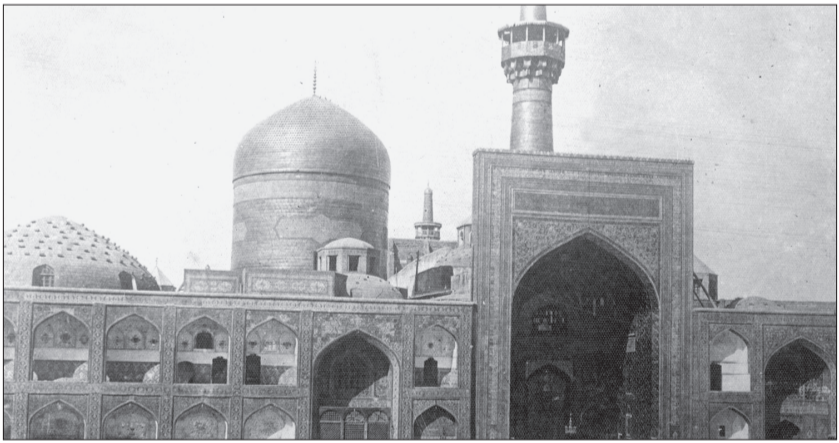
جلسات محرمانه در «قرآن‌خانه»

برای پذیرایی از میهمانان و برگزاری جلسات داشت. معمولاً افراد معروف و میهمانان آستان قدس، ضمن بازدید از اماکن متبرکه، سری هم به قرآن‌خانه و کتابخانه جدید می‌زدند. این نکته در سفرنامه‌های دوره قاجار مانند سفرنامه حاج‌سیاح و عین‌السلطنه به چشم می‌خورد. برای همین درباره کم و کیف نگهداری کتاب‌ها در این دوره، اطلاعات نسبتاً خوبی در دست است. نکته جالبی که یادآوری‌اش خالی از لطف نیست، برگزاری جلسات محرمانه در فضای کتابخانه ایوان طلاس، ظاهرآین کتابخانه هم مانند کتابخانه جدید، مکانی برای برگزاری نشست‌های مهم و حتی محرمانه داشته است. قرار گرفتن هر دو کتابخانه در طبقه بالای اماکن متبرکه سبب می‌شد که هم دور از دسترس باشند و هم بتوان ورود و خروج به آنجا را راحت کنترل کرد. معمولاً تولیت آستان قدس در دوره قاجار، هفته‌ای سه روز به

است و از آنجا به کتابخانه حضرت رفتیم که حاجی سیف‌الدوله مرحوم در اوقات متولی‌باشی‌گری خود ساخته است. کتابخانه خوبیست. پله زیادی می‌خورد. رفتیم بالا کتابخانه را تماشا کردیم. از این کتابخانه پایین آمده، به کتابخانه اول رفتیم. باز از پله‌های زیادی بالا رفته، در اینجا قرآن بایسنقر دیده شد. قدری تماشا کرده پایین آمدیم».

■ **تبدیل کتابخانه ایوان طلا به قرآن‌خانه**

نگهداری قرآن‌های خطی در کتابخانه گنبد طلا موجب رواج نام دومی برای آن شد: «قرآن‌خانه». این قرآن‌خانه فقط در ایام خاصی از سال باز بود و هر کسی هم نمی‌توانست وارد آن شود و از فضای داخل آن هم برای برگزاری برخی جلسات خاص و محرمانه استفاده می‌کردند. معمولاً چند روز پیش از آغاز ماه مبارک رمضان، رئیس کتابخانه با کسب اجازه از

کتابخانه می‌آمد و در آن جلسات اداری مهمی برگزار می‌شد. این را می‌توان از اسناد مربوط به پذیرایی در این جلسات که در بایگانی آستان قدس رضوی باقی مانده است، فهمید؛ هزینه‌های مربوط به تهیه چای، قلیان، قهوه، برنج، سیگار و گاهی شربت را می‌شود در بین این اسناد پیدا کرد که برای جلسات مربوط به کتابخانه ایوان طلا سفارش داده می‌شد و حتی گاهی از میهمانان هم در این فضا پذیرایی می‌کردند. این مسئله نشان می‌دهد فضای کتابخانه ایوان طلا، از هر نظر مصفا و دلپذیر بوده است؛ آن قدر که بتوان در آن جلسات طولانی چند ساعته برگزار کرد و خسته نشد.

متولی همراه چند نفر به قرآن‌خانه می‌رفت و قرآن‌های نفیس را غبارروبی می‌کرد. مساحت کتابخانه ایوان طلا دقیقاً معلوم نیست؛ یعنی در اسناد تاریخی درباره ابعاد آن اطلاعات دقیقی وارد نشده است اما می‌دانیم که آن را در دو طبقه و چهار اتاق مستقر کرده بودند. در این بخش از اماکن متبرکه، دو اتاق را به ریاست و دفترخانه کتابخانه اختصاص داده بودند. بنای این کتابخانه و دکوراسیون داخل آن در دوره قاجار، چند باری مرمت و تعمیر شد.

■ **کاربری‌های متنوع قرآن‌خانه**

کتابخانه ایوان طلا نیز مانند کتابخانه جدید، امکاناتی

محمدحسین نیکبخت | تاکنون چند نوبت، در صفحه نخست رواق درباره تاریخ کتابخانه آستان نوشته‌ایم. اما تاریخ کتابخانه آستان، آن قدر طولانی و پربر است که با این چند گزینش از فرزاهای آن، نمی‌توان تمام یا حتی بخش کوچکی از آن را بازگو کرد. یکی از نکاتی که معمولاً در بررسی تاریخ کتابخانه مورد توجه قرار می‌گیرد، محل کتابخانه بزرگ آستان در دوره‌های مختلف و کاربری‌های متنوع است؛ موضوعی که موجب می‌شد حتی نام کتابخانه هم بر اساس مکانی که در آن قرار گرفته است، تغییر کند. امروز می‌خواهم درباره مکان اولیه کتابخانه، اتفاق‌ها و رویدادهایی که در آن رقم می‌خورد، کمی با شما صحبت کنم.

■ **همسایه روضه منوره**

محل نخست کتابخانه آستان قدس رضوی، زیر گنبد امیرعلیشیر نوایی بود. این گنبد در ضلع غربی روضه منوره قرار داشت و تا اواخر دوره قاجار برپا بود و سپس در طرح‌های عمرانی حرم مطهر تخریب شد و به فضای دیگر رواق‌ها پیوست. جالب است بدانید که اصل این رواق را برای ایجاد سفاخانه ساخته بودند. به دلیل قرار گرفتن گنبد امیرعلیشیر نوایی در مجاورت ایوان طلای صحن عتیق، به کتابخانه آستان، عنوان «کتابخانه ایوان طلا» داده شده بود و این مسئله در اسناد مشهور و قدیمی مربوط به آستان قدس به چشم می‌خورد. در زمان تولیت محمدمیرزا سیف‌الدوله یعنی در حدود سال ۱۲۵۲ خورشیدی (عهد ناصرالدین شاه قاجار) کتابخانه به دو قسمت تقسیم شد: به غیر از قرآن‌های خطی و نفیس، مابقی کتاب‌ها را به محلی در طبقه فوقانی کشیک‌خانه خدام، واقع در قسمت غربی مدرسه علینقی میرزا (پایین پای مبارک) انتقال دادند و نامش را گذاشتند «کتابخانه جدید». اما با وجود این نقل و انتقال، ارزش و جایگاه قبلی کتابخانه در گنبد امیرعلیشیر نوایی کم نشد، بلکه فضای ایجاد شده آن را به اسناد دیوانی و مهم آستان قدس رضوی اختصاص دادند و از این نظر، بایگانی خوب و قابل استفاده‌ای به وجود آمد. ناصرالدین شاه در سفر دوم خود به مشهد، از هر دو کتابخانه دیدن کرده است و درباره آن‌ها می‌نویسد: «رفتیم به کشیک‌خانه حضرت. از بناهای علینقی میرزای رکن‌الدوله مرحوم

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال اول | ویژه نامه ۲۰۷ |

فراق «عمو راستگو» یک ساله شد

قصه گوی انقلاب در «مسجد رهبر»

۲

گزارشی از واکنش به نتایج پیمایش میزان انس مردم با قرآن

سرانه مطالعه قرآن چقدر است؟

مجوز «صنایع خلاق» برای شرکت کسب و کار رضوی

موعظه / آیت الله جاودان

فقط گوش نکن، اختیار مجلس را به دست بگیر

آغاز مرحله دوم طرح «تعالی خانواده رضوی»

۴

خبر

افتتاح ۳۰ پایگاه خدمات تخصصی مشاوره در کتابخانه‌های عمومی کشور

به گزارش آستان‌نیوز، مراسم افتتاح ۳۰ پایگاه تخصصی مشاوره در کتابخانه‌های عمومی کشور صبح دیروز همزمان با یکصد و چهارمین برنامه سه‌شنبه‌های علمی

و فرهنگی آستان قدس رضوی، با حضور رئیس سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی و مدیرکل نهاد کتابخانه‌های عمومی خراسان رضوی در موزه قرآن حرم مطهر رضوی برگزار شد.

با افتتاح این پایگاه‌های تخصصی، از این پس متخصصان مرکز جامع مشاوره آستان قدس رضوی که در کانون‌های خادمیاری استان‌های مختلف فعال هستند، با حضور در کتابخانه‌های عمومی منتخب، خدمات رایگان مشاوره به مراجعه‌کنندگان ارائه خواهند کرد. اجرای این طرح گامی مهم در راستای تقویت جایگاه کتابخانه‌های عمومی کشور به عنوان یک پایگاه اجتماعی مورد اعتماد خواهد بود. دکتر عبدالحمید طالبی، رئیس سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی در این مراسم در سخنانی با اشاره به نقش و جایگاه کتابخانه‌ها در توسعه فرهنگ اجتماعی، این مکان را مناسب‌ترین فضا برای تعاملات اجتماعی برشمرد.

وی با اشاره به منابع غنی سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، توریق این منابع و نسخ ارزشمند را آرزوی هر پژوهشگر فرهیخته عنوان کرد و تسهیل دسترسی به این منابع را از وظایف کتابخانه‌ها دانست. طالبی همچنین تأمین نیاز مخاطبان در تمامی زمینه‌های مطالعاتی را از جمله وظیفه کتابخانه‌ها برشمرد و حضور گسترده افراد جامعه در مکان‌های فرهنگی همچون کتابخانه را زمینه‌ساز پیشرفت و تعالی آن جامعه عنوان کرد.

نیمکت زنده‌گی

... و خداوند

عشق را آفرید

رقیه توسلی | از گلدوزی‌های محشرش

هر چه بگویم کم است. از تلاش و همتش، از سلیقه‌اش، خونگرم رفتار می‌کند و سال‌هاست که ندیدم مشتری‌هایش را جز «خانوم والا» خطاب کند. توی بازار، خرازی دارد. از آن‌ها که همه آدرسش را می‌دهند به نفر بعدی. چون کارش دومی ندارد.

در این مدت آن قدر پراثرژی و خوش‌برخورد دیدمش که تصور نمی‌کردم متارکه کرده باشد. که جز پسر شانزده ساله‌اش کسی را نداشته باشد در شمال. که جنوبی باشد و تمام اقوامش در سیرجان زندگی کنند. که اصلاً

یک روز کر کند گوشه مغازه‌اش و درددل کند پیش آخرین مشتری که از قضا من باشم. بعد توی موبایلش بگردد و عکس پسر نوجوانش را نشانم بدهد و بگوید: می‌خواهم اجازه بدهم برود چند وقتی با پدرش زندگی کند. سخت‌ترین تصمیم دنیا را بگیرم... عزیز دردانه‌ام را جدا کنم از خودم... آن وقت تری چشم‌هایش را با پشت دست بگیرد و به من هفت پشت غریبه توضیح بدهد چقدر این قدیمی‌ها حق‌اند. چقد «ننایی»‌اش حق گفته که؛ بچه‌های ما بچه‌های ما نیستند، پسران و دختران زندگی‌اند! ماتم برده و

نمی‌دانم چطور سر از تَه بازار درآوردم... سر از زندگی مادری که دمدمای رقتن دلبندش، مچاله شده... فقط می‌دانم که امان از فاصله‌ها... که کرمان و سوئد و مازندران و گیلان و تهران و آلمان و شیراز و فرانسه پُر از چشم انتظار است... پُر از آدم‌هایی که دلشان تاب‌تاب می‌کند از دوری می‌درد... که دنیا هزار بازی با آدمیزاد طفلک دارد... با من، شما، «خانوم والا»... با بخت و اقبال‌مان.

سبحاق

بی‌دل و دماغ، سربایینی بازار را گز می‌کنم

که کسی صدایم می‌زند. آقای باربر است. می‌پرسد: دنبالت بیایم خریدت را بکشم. ها خانوم؟ یک خیری به ما بکن. پسر دخترم چشم به راهند تو خونه... مطمئنم هفتاد را رد کرده است. مطمئن می‌شوم آدم که مادر پدر بشود فقط نگهبان و مراقب عشق است. فقط سمت جگر گوشه‌اش می‌ایستد.

پی‌نوشت

امام صادق(ع) می‌فرمایند: چشمانت را جز از روی دلسوزی و مهربانی به پدر و مادر خیره مکن.